

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВ

¹Вінницький національний технічний університет

Анотація

Визначено сутність управління витратами на впровадження інновацій, обґрунтовано необхідність активізації інноваційної діяльності в Україні та напрями підвищення ефективності управління інноваційними витратами вітчизняних підприємств.

Ключові слова: інноваційна діяльність, інноваційні витрати, управління витратами.

Abstract

There has been defined the essence of cost management for the introduction of innovations; the necessity of activation of innovation activity in Ukraine and ways of the efficiency of domestic enterprises innovation management costs were determined.

Keywords: innovation activity, innovation expenses, cost management.

Вступ

У сучасних умовах забезпечення ефективного розвитку національних економічних систем та конкурентоспроможності країни на міжнародному ринку можливе лише при максимально раціональному використанні всіма підприємницькими структурами не лише обмежених природничих та матеріально-технічних ресурсів, але й фінансових та інтелектуальних людських ресурсів. Це передбачає впровадження у виробничий процес новітніх наукових розробок, ресурсозберігаючих технологій, нових методів організації управлінських та виробничих процесів, модерних способів управління витратами підприємства, що означає перехід національних економік на інноваційний шлях розвитку. Адже саме інноваційні зміни створюють в економічній системі так звану внутрішню енергію економічного росту [1].

Теоретичним та практичним питанням організації системи управління витратами підприємства присвячені роботи таких вітчизняних та зарубіжних вчених як Атамас П. Й., Козаченко Г. В., Кравчук Ю. Б., Лабунська С. В., Погорелов Ю. С., Турило А. М., Хлап'юнов Л. Ю. та ін.

Метою дослідження є визначення економічного змісту та особливостей управління витратами на здійснення інноваційної діяльності; аналіз ефективності використання українськими підприємствами витрат на впровадження інновацій; обґрунтування шляхів підвищення ефективності управління витратами підприємств, що впроваджують інноваційні проекти.

Результати дослідження

Незважаючи на те, що питанням управління витратами інноваційної діяльності присвячена велика кількість наукових розробок, серед науковців відсутній єдиний підхід до розуміння проблем, які виникають з приводу організації цього процесу та побудови моделей управління витратами на рівні менеджменту підприємства.

Так, Атамас П.Й. вважає, що процес управління витратами має бути спрямований не стільки на стримування зростання витрат, скільки на їх скорочення [2, с. 396]. Натомість Турило А.М., Кравчук Ю.Б. та Турило А.А. наголошують на тому, що процес управління витратами має бути спрямованим на формування оптимального рівня витрат підприємства [3, с. 19]. Тобто ці автори не надають переваги якомусь одному напрямку – чи то скороченню витрат, чи стримуванню їх зростання.

З такими думками вище названих авторів не погоджуються Козаченко Г. В., Погорелов Ю. С. та Хлап'юнов Л. Ю., які вважають, що основною метою управлінського впливу на об'єкт витрат є не стільки їх мінімізація та оптимізація у процесі господарської діяльності, скільки підвищення ефективності їх використання [4, с. 8]. На нашу думку, з таким твердженням неможливо не погодитися, адже будь-яка комерційна господарська діяльність має бути економічно ефективною, що

цілком відноситься і до витрат, ефективне використання яких передбачає, що у грошовому вираженні витрати на здійснення економічної діяльності мають бути меншими за результати цієї діяльності. І це виступає необхідною умовою успішного функціонування та шляхом до завоювання конкурентоспроможної позиції на ринку не лише кожного окремо взятого господарюючого суб'єкта, але й необхідною умовою сталого економічного розвитку загалом національної економіки.

Отже, під поняттям «ефективність управління витратами» треба розуміти такі дії менеджменту підприємства, які націлені на максимально ефективне використання усіх видів ресурсів, якими розпоряджається підприємство.

На жаль, в Україні ефективність управління витратами підприємств є вкрай низькою. Підтвердженням цього факту є те, що кількість вітчизняних промислових підприємств, які займаються інноваційною діяльністю та впроваджують інновації, як і обсяг виділених ними фінансових ресурсів на інноваційну діяльність, має негативну динаміку. Так, за даними Державної служби статистики України [5], у 2017 році питома вага промислових підприємств, що займалися інноваційною діяльністю знизилася у порівнянні з попереднім роком на 2,7% (у 2016 році частка таких підприємств складала 18,9%, а в 2017 році – 16,2%). Питома вага підприємств, що впроваджували інновації в 2017 році теж знизилася у порівнянні з попереднім роком на 2,3% (відповідно, таких підприємств у 2016 році було 16,6%, а в 2017 році – 14,3%). Також упродовж 2017 року вітчизняні підприємства різко зменшили свої інноваційні витрати. Якщо у 2016 році на інновації підприємства витратили 23,2 млрд. грн, то в 2017 році лише 9,1 млрд. грн, тобто інноваційні витрати зменшилися у 2,5 рази. А якщо врахувати рівень інфляції, який у 2017 році становив 13,7%, то зниження витрат на інноваційну діяльність буде ще відчутнішим. У результаті, в 2017 році впровадження інноваційних видів продукції порівняно з 2016 роком зменшилося в 1,73 рази (у 2016 році було впроваджено 4139 інноваційних видів продукції, з яких 978 – нових виключно для ринку, 3161 – нових лише для підприємства. Із загальної кількості впровадженої продукції 1305 – нові види машин, устаткування, приладів, апаратів тощо, з яких 22,3% нових для ринку. А у 2017 році було впроваджено всього 2387 інноваційних видів продукції, з яких 477 – нових виключно для ринку, 1910 – нових лише для підприємства. Із загальної кількості впровадженої продукції 751 – нові види машин, устаткування, приладів, апаратів тощо, з яких 30,5 % нових для ринку) [5].

Усе це є свідченням того, що, незважаючи на старання українського уряду стабілізувати економіку та певні досягнення в цьому плані – у 2017 році реальний валовий внутрішній продукт порівняно з 2016 р. збільшився на 2,5% [5], наша країна через низьку інноваційну активність продовжує втрачати конкурентні позиції на світових ринках. А отже досягнута макроекономічна стабільність без активізації інноваційної діяльності та підвищення ефективності управління витратами підприємств не є стійкою.

Особливістю управління інноваційними витратами є те, що їх необхідно постійно і безперервно пристосовувати до умов, які швидко змінюються. У цілому ефективність управління інноваційними витратами підприємства залежить від вміння інноваційного менеджера:

- правильно визначити напрям інноваційного розвитку підприємства;
- на підставі інноваційної спроможності підприємства обрати найефективніший вид інноваційних впроваджень;
- із урахування мети інноваційної діяльності здійснювати коригування бізнес-плану підприємства щодо здійснення інших видів господарської діяльності;
- сформувати ефективний загальний портфель інноваційних проектів, які можуть бути реалізовані підприємством у період впровадження бізнес-плану.

Висновки

Отже, управління інноваційними витратами – це процес, спрямований не лише на максимально ефективне використання усіх видів ресурсів, які є у розпорядженні підприємства, при якому досягається перевищення результатів економічної діяльності над грошовими витратами на її здійснення, але й під час якого відбувається безперервне пристосування витрат на здійснення інноваційної діяльності до сучасних умов, що швидко змінюються. Ефективність управління інноваційними витратами залежить від правильності визначення напряму інноваційного розвитку підприємства, раціональності обрання виду інноваційних впроваджень, спроможності реалізації підприємством портфеля інноваційних проектів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Лабунська С. В. Управління витратами інноваційної діяльності підприємства: методологія та практика: монографія / С. В. Лабунська – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2014. – 352с.
2. Атамас П. Й. Управлінський облік: навч. посібник / П. Й. Атамас. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 440 с.
3. Турило А.М. Управління витратами підприємства: навч. посібн. / А.М. Турило, Ю.Б. Кравчук, А.А. Турило. — К.: Центр навч. літ-ри, 2006. — 20 с.
4. Козаченко Г. В. Управління затратами підприємства: монографія / Г. В. Козаченко, Ю. С. Погорелов, Л. Ю. Хлапьянов – К.: Лібра, 2007. – 320 с.
5. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Зянько Віталій Володимирович — д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: fk.zank@gmail.com

Дун Чжисей – аспірант кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: 670142846@qq.com

Zyanko Vitalii V. — doctor of economics, Professor, Head of the Department of Finance and innovative management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: fk.zank@gmail.com

Dong Chzhyvei – Postgraduate Student of the Chair of Finance and innovative management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: 670142846@qq.com